

Кулініч Наталя

Науковий керівник – Филитчук С. В., кандидат історичних наук, доцент

ПАЛОМНИЦЬКІ ЦЕНТРИ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

У статті охарактеризовано діяльність паломницьких центрів Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ) як альтернативи туристичним агентствам. Висвітлено умови існування та можливості розвитку паломницьких центрів.

Ключові слова: паломництво, паломницький центр, церква, агентство, туризм.

The article describes the activities pilgrimage centers of the Ukrainian Greek Catholic Church (UGCC) as alternative travel agencies. The conditions of existence and development opportunities pilgrimage centers.

Keywords: pilgrimage, a pilgrimage center, church, agency, tourism.

На сьогодні активно створюються паломницькі центри, які займаються організацію паломницьких та релігійно-пізнавальних турів. Церкви намагаються утворити паломницький центр в кожній єпархії для зручності організації поїздок своїх парафіян. Активна розбудова структури паломницьких центрів в церквах сприяє активізації громадян до паломництва, відповідно посилює їхню релігійну свідомість. Адже, коли вірянин відвідує якусь святиню і бачить чудеса: мощі святих, мироточиві ікони, проявлення образів та інше, – це сприяє укріпленню в вірі.

Сьогодні кількісно за наявністю паломницьких центрів серед християнських церков України лідером є Українська греко-католицька церква, хоча накреслюється тенденція, що кількість центрів в Українській православній церкві Київського Патріархату також зростає.

Зосередимо свою увагу на таких паломницьких центрах УГКЦ:

1. «Джерело духовності» – львівська архієпархія УГКЦ.
2. Паломницькі центри «Джерела духовності».

3. Патріарший Паломницький Центр.

4. Паломницький центр бл. Миколая Чарнецького.

Для того щоб активно діяти, кожен центр має проводити відповідну діяльність в інформаційній сфері. Наявність сайту та сторінок у соціальних мережах, дає можливість збільшити кількість людей, які звертаються в організацію.

Патріарший паломницький центр УГКЦ

Патріарший паломницький центр УГКЦ утворений Декретом Глави УГКЦ Блаженнішого Любомира (Гузара) від 26 лютого 2010 р. Б. ППЦ УГКЦ організовує групові та індивідуальні паломницькі подорожі, релігійні тури та екскурсії в Україні і за її межами безпечно, з належним інформаційним та духовним супроводом.

За мету центр ставить собі поширення знань про УГКЦ та її спадщину задля духовного збагачення християн в Україні та поза її межами. Інтеграція паломницької сфери Церкви у європейський ринок – усвідомлене визнання християнами паломницьких місць УГКЦ. Розвиток, координація, методичне та інформаційне забезпечення паломницького руху в Українській Греко-Католицькій Церкві.

Головними завданнями центру є:

1. Популяризувати паломницькі місця УГКЦ ;
2. Стимулювати розвиток сучасної соціальної та інженерної інфраструктур паломницьких місць Церкви;
3. Налагодити співпрацю із громадами українців за кордоном;
4. Налагодити ділове співробітництво між українськими і зарубіжними учасниками паломницької галузі та взаємодію з міжнародними організаціями;
5. Створювати умови для найширшої реалізації прочанських потреб християн в Україні;
6. Збільшити прочанський рух в Україні та із закордону;
7. Сприяти формуванню позитивного іміджу релігійного туризму в Україні;
8. Сприяти створенню організаційно – правових умов для розвитку паломництва і релігійного туризму в Україні.

Важливим є те, що сайт ППЦ УГКЦ є дуже змістовним, простим для користування. Тут інформацію можуть отримати як паломники, так і туристи [1].

Паломницький центр «Джерела духовності» заснований у 2007 році. Завдання, яке ставили перед собою засновники було:

централізовано займатися формуванням паломницьких груп, забезпеченням транспортом та супроводом під час паломництва.

Сайт цього центру дуже яскравий та привабливий. На головній сторінці розміщені яскрава інформація про майбутні тури, важливим є те, що вони містять велику кількість фотографій та чіткий розпис по днях де і коли ви зможете побувати. Також є окрема закладка, в якій міститься перелік документів, які потрібні для легкого оформлення документів.

- Бланк анкети на візу.
- Бланк рекомендації до Ватикану.
- Бланк рекомендації до Майданеку.
- Бланк рекомендації до Фатіми.
- Заявка на участь у паломництві.
- Інформація щодо способу заповнення візової анкети.
- Основні документи для отримання візи.
- Рекомендації паломнику, який подорожує до святих місць Європи [5].

Паломницький Центр «Рафаїл» був заснований у 2009 році видавництвом «Свічадо» та діє при монастирі студитів УГКЦ. Програми подорожей плануються таким чином, щоб поїздка була цікавою як людям, які їдуть з метою духовного збагачення, так і тим, хто їде задля культурного розвитку. За перший рік діяльності центру було проведено більше двадцяти поїздок. В травні 2009 року розпочали паломницькі поїздки до Італії, а в 2010 році додали ще два маршрути до Люрду і Святої Землі [3].

Якщо говорити про оформлення сайт, то він є дуже привабливим та змістовним, однією з переваг перед попереднім сайтом є наявність відео роликів з різного роду поїздок, хоча загалом сайт побудований за тією ж схемою що і сайт «Джерела духовності».

У Курії Львівської архієпархії УГКЦ було повідомлено про те, що Паломницькі центри «Джерела духовності» і «Рафаїл» оголосили наміри про спільну працю у розвитку паломницького руху.

Об'єднання паломницької діяльності було скоординоване, адже в цьому напрямку дуже важлива співпраця. Паломницькі центри роблять багато, але об'єднання зусиль створює структуру, яка може допомогти паломникам здійснити свою духовну подорож і бути задоволеними від її якості [6].

Паломницький центр бл. Миколая Чарнецького має гарно оформлений сайт, перехід з однієї сторінки на іншу створює ілюзію гортання сторінок у книжці. Мінусом є те, що на сайті

розміщено недостатньо багато інформації про паломницькі тури і про сам центр [4].

Паломницького центру Матері Божої Неустанної Помочі містить цікаві статті про важливість паломництва, про різницю між паломництвом та туризмом. Головний офіс центру знаходиться у Львові, а також свої представництва він має і в інших великих містах: Київ, Івано-Франківськ, Тернопіль, Харків та ін. [2].

Перевагами паломницьких центрів перед туристичними агенціями є:

- Паломницькі центри не є посередниками і вони зацікавлені в духовному розвитку мирян, тому можуть корегувати маршрути і формувати їх так, як необхідно для паломників;
- Залежно від групи, яка збирається (священники, миряни), для них можуть формуватися окремі пропозиції за потребами;
- ПЦ не конкурують за рахунок зниження вартості та якості паломницької програми; не замовляють готелів у дешевих кварталах; не користуються послугами безкоштовного старого транспорту.

Принциповим моментом формування стратегії розвитку паломництва в Україні є питання офіційного визнання місця і ролі цієї галузі в економічній структурі і, відповідно, визначення курсу практичних дій на різних рівнях державної та церковної влад. Тут визначальним є статус, значимість цієї сфери в соціально-економічному житті УГКЦ і адекватна політика її розвитку.

З огляду на існуючі об'єктивні і суб'єктивні передумови розвитку, наявний сакральний потенціал УГКЦ, паломницьку галузь слід визнати однією із пріоритетних сфер розвитку з чітко визначеною програмою цієї діяльності. При цьому паломництво розглядається в широкому контексті розвитку, високі орієнтири якого можуть бути досягнуті не лише через різні форми стимулювання підприємницької активності в цій сфері, залучення інвестицій тощо, а й через забезпечення належного рівня розвитку соціальної та інженерної інфраструктур паломницьких місць, підготовки кадрів, екологічної безпеки тощо.

Усі плани, програми та проекти щодо розвитку паломницької індустрії повинні бути максимально зорієнтовані не тільки на створення належних умов для паломників, а й на забезпечення високого комфорту проживання корінних жителів регіону. Розвиток паломницької галузі слід розглядати як фактор стабілізації місцевих ринків праці та розширення зайнятості населення.

При виборі стратегічних орієнтирів розвитку паломницького комплексу слід оптимально поєднати соціальні потреби держави на оздоровлення і відпочинок населення із економічними вигодами на рівні певних територій. Тому паломницьку галузь слід розглядати як сферу задоволення важливих духовно–суспільних потреб населення, яка до того ж є ефективною в економічному плані.

Стратегічною метою розвитку паломницької індустрії УГКЦ є створення високоякісного паломницького продукту та формування конкурентноздатної, на світовому ринку, сфери паломницьких послуг за рахунок ефективного використання духовно–матеріального потенціалу, забезпечення на цій основі комплексного розвитку сакральної бази.

Розвиток паломницької індустрії має опиратись на нові механізми господарювання, ефективні організаційні структури, економічну свободу виробників. В умовах вільної конкуренції це забезпечить насичення ринку високоякісними послугами і сприятиме духовному та соціально-економічному прогресу церкви.

Взаємовідносини між територіальними органами влади і суб'єктами паломницького господарювання повинні будуватись на принципах взаємної вигоди на основі договорів.

Пріоритетними визнаватимуться інтереси територій, які представлятимуть органи влади і церковні адміністрації. В межах своїх повноважень і компетенції вони здійснюють комплексне управління розвитком територій і через відповідні нормативно-правові та адміністративні важелі регулюватимуть процеси релігійного освоєння місцевого потенціалу [7].

Реалізація «Концепції розвитку паломництва та релігійного туризму в УГКЦ до 2015 року» дозволить посилити взаємозв'язок паломництва з іншими пріоритетними сферами духовного, соціально-економічного та культурного розвитку України. А це, насамперед, дасть помітний поштовх духовним, соціально-економічним, історико-краєзнавчим зрушенням у суспільстві.

Отже, УГКЦ має достатню кількість паломницьких центрів, які дбають про організацію турів для мирян. Важливо зазначити, що всі центри перебувають на різному рівні розвитку: якийсь перебуває на етапі формування, інший є досить відомим і організував велику кількість турів. Також важливим є те, що усвідомлюється важливість співпраці й об'єднання зусиль різних центрів, яку ми бачимо на прикладі «Рафаїла» та «Джерела духовності».

Зважаючи на такі тенденції можна прогнозувати ще активніший розвиток паломницького напрямку роботи УГКЦ.

Список використаних джерел та літератури:

1. Патріарший Паломницький Центр УГКЦ [електронний ресурс]– Режим доступу. : <http://pilgrimage.org.ua/>
2. Паломницького центру Матері Божої Неустанної Помочі [електронний ресурс] – Режим доступу. : <http://www.palomnyk.info/>
3. Рафаїл – паломницький реколекційний центр [електронний ресурс] – Режим доступу. : <http://rafail.com.ua/index.php/component/content/category/79-proshchi?layout=blog>
4. УГКЦ храм бл. Миколи Чернецького [електронний ресурс]/ Паломницький центр бл. Миколая Чарнецького запрошує на поїздки 2012 року] – Режим доступу: <http://charnetskyj.org.ua/announcements/palomnytskyj-tsentr-zaproshuje-2012>
5. Паломницький центр Львівської архидієцехії УГКЦ «Джерела духовності» [електронний ресурс]– Режим доступу. : <http://palomnyk.lviv.ua/>
6. Дубяк П. Паломницькі центри «Джерела духовності» і «Рафаїл» об'єднують зусилля [електронний ресурс] / Паломницький центр Львівської архидієцехії УГКЦ «Джерела духовності». – Режим доступу. : <http://palomnyk.lviv.ua/ot>
7. ВИТЯГ ІЗ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ ПАЛОМНИЦТВА ТА РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ В УГКЦ ДО 2015 року [електронний ресурс] / Патріарший Паломницький Центр УГКЦ – Режим доступу. : http://pilgrimage.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=544:concepciapalomugcc2015&catid=69:normativnabaza&Itemid=145